XIV. évfolyam. Budapest, 1924 október 1. 8. szám

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Félévre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben | Megjelenik havonta kétszer | SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL Budapest, I., Országház-utca 30.

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

A helyi és személyi ismeretről.

Irta: STRIGONIUS.

A bűn, a rosszra való hajlam az emberekkel született. Éva anyánk csupa kíváncsiságból megszegte az Úr parancsát és evett a tiltott gyümölcsből. Fia: Káin csupa irigységből agyonütötte öccsét, Ábelt. A bűn egy láthatatlan szörny, mely sötét árnyként tapad az emberhez. Szédítő iramban száguld végig a világon, útjai kiszámíthatatlanok, támadása gyors, orvul jövő, sokszor kivédhetetlen. Haladása a tudományok terén óriási, nem hagy kihasználatlanul semmiféle újabb eredményt, a föld és levegő minden elemét, az emberi lángész minden újabb vívmányát egyformán felraktározza fegyvertárában. Mily óriási a különbség a hajdani tolvajok egyszerű és a mai szemfényvesztő ügyességű gonosztevők szinte tökéletes eszközei között.

A bűnnel való harc is örök időktől fogva való. A harc évszázadokon át folyik váltakozó szerencsével. Kegyetlen törvények, fegyház, deportálás, lenyakazás, megfeszítés, kerékbetörés, felnégyelés, az emberi rafinéria őrjítően kínzó eszközei mind nem voltak képesek a bűn szörnyetegét letiporni, csak hosszabb-rövidebb időre megfélemlíteni.

A tudományok haladásával a bűn elleni stratégiának egész külön tudományága: a kriminológia keletkezett. A gonosztevők művészetté fejlesztett eljárásával szemben a rendőri készség ugyancsak a tudomány biztos fegyvereit vonultatja fel és gyakran csodával határos biztossággal ragadja meg a gonoszt a maga nyomozó eszközeivel. A bűn fenevadja bujkálva menekül, de mindhiába, végérvényesen be nem keríthető, rejtekében újabb zsákmányra lesve meglapul, sohasem alszik, ugrásra mindig készen áll.

A bűn az emberekkel született, csak velük is fog kimúlni. Az ellene való küzdelem tehát öröktől fogva volt, van és lesz. A világ csendőreinek és rendőreinek tehát állandóan fel kell övezve lenniök a hősi harcokra és mint a rend katonáinak élve, vagy halva helyt kell állniok.

A latinok azt tartották, hogy a „poeta non fit, sed nascitur". Ez nagyjában elmondható a csendőrre is, bár kevés a született csendőr, hanem inkább a képzés és tapasztalat teszi a csendőrt csendőrré.

A polgári életben végzett iskolák csak nem nevelést adnak, megtanítják az embert esetleg az általános tudnivalókra, csiszolják, élesítik az eszét de semmiféle polgári iskola padjain a csendőr tudást még egy csendőr sem szívta magába. A polgári iskolák csak nyers anyagot adnak, mely a csendőriskolákban válik aztán csendőrmasszává. De maga az elmélet még nem sokat ér, csak éppen annyit, hogy nem követünk el szarvas hibákat többé-kevésbé ismerjük azokat a kereteket, melyek között mozognunk lehet, az elmélethez tehát feltétlenül a gyakorlatnak kell párosulnia, melyet a csendőr az örsökön szerezhet meg. Ha erre nem törekszünk, ha nincsen meglátásunk, tapasztalatunk és a dologhoz gyakorlati érzékünk, úgy az iskolában magunkba szedett elméleti tudásunkkal állandóan csak holtponton mozgunk. Az elmélet a gyakorlattal egybekapcsolva adja aztán az egész csendőrt. És ha a csendőr mesterséghez — mert a csendőri szolgálat is csak mesterség, melynek megvannak a maga tanoncai, segédei és mesterei — még istenadta különös tehetség is járul, fejlődnek a csendőri testület művészei, kiknek a bűnözők ellen produkált tettei a tiszteletet parancsoló csendőri szolgálat egy-egy remekei.

A társadalom szinte emberfeletti teljesítményt követel tőlünk, mert hisz az erők, melyek ellen küzdenünk kell — mint már fentebb érintettem — ugyancsak emberfelettiek.

A csendőr életét jóformán külső szolgálatban tölti el s tulajdonképpen állandóan harcban áll, hol mint védő, hol mint támadó. A békés élet is csatatér. A béke harcosa, a csendőr, az emberek gonoszsága folytán állandó veszélynek van kitéve, sohasem tudhatja, hogy a következő órát átéli-e?

A jó csendőrnek tehát, hogy hivatásszerű csatáját derekasan és sikeresen megvívhassa, elméleti készültsége mellett nagy szüksége van különösen szemére és fülére, nemkülömben kombináló képességére, melyek segítsége révén a körülötte létező alanyokat és dolgokat érzékelni s így szerzett tapasztalatait a saját és a szolgálat javára felhasználni tudja.

A számtalan ismeret közül, melyben a csendőr a szemére, fülére, kombináló képességére és élettapasztalatára támaszkodik, kiemelkedik a helyi- és személyi ismeret. Erre az ismeretre a legkiterjedtebb mérvben van szüksége, hogy terhes és sokoldalú szolgálatának teljes mérvben megfelelhessen; ezeket okvetlenül meg kell szereznie, mert enélkül a csendőrségi szolgálat eredményes teljesítése el nem képzelhető.

E két ismeret külön-külön is rengeteg tudni s megismerni valót foglal magában. Azért, hogy

áttekintésünk könnyebb legyen, mindkét ismeretet egyenként fogom tárgyalni.

Először vegyük a helyi ismeretet részletesen.

I.

Helyi ismeret alatt értendő:

1. az örskörletnek pontos ismerése annak határai szerint; ismerete az örskörletben levő:

2. összes községeknek, tanyáknak, majoroknak, gyáraknak, bányáknak és egyéb munkástelepeknek;

3. szárazföldi és vízi utaknak, ál- és csempészutaknak, hidaknak, átereszeknek, kompoknak, vízi átjáróknak és ösvényeknek;

4. erdőknek, szőlőknek, gyümölcsösöknek, mezőknek, szántóföldeknek;

5. patakoknak, folyóknak és folyamoknak, tavaknak, gyógyfürdőknek, tócsáknak, mocsaraknak, ingoványoknak, vizenyős talajnak, gátaknak, zsilipeknek;

6. hegynek, völgynek, kilátóknak, szálló- és búvóhelyeknek;

7. összes koresmáknak, de különösen az úgynevezett csapszékeknek, lebújoknak, kéjházaknak és más oly helyiségeknek, melyekben rendszerint bűntettesek szoktak tartózkodni;

8. a szokásos bűntettesek, a gyanús egyének, a rendőri felügyelet alatt állók, feltételesen szabadságolt fegyencek és cigányok házának és lakásának;

9. a községeken kívül fekvő egyes lakházaknak, malmoknak, útszéli csárdáknak, szén-, mész- és téglaégetőknek, kalibáknak (kunyhó), karámoknak és esztináknak, végre

10. az örskörlet őrjáratonkénti beosztásának.

Mindezeket a csendőrnek oly pontosan kell ismernie, hogy ezek felől magát könnyen, helyesen, gyorsan, éjjel-nappal minden irányban biztosan tájékozni tudja s a legrövidebb idő alatt a legközelebbi úton a legkisebb veszéllyel oda juthasson, ahová rendeltetett, vagy a szolgálat érdeke kívánja.

Helyi ismeretek szerzéséről természetesen addig szó sem lehet, míg azon fogalmak jelentőségével tisztában nem vagyunk, amelyek megszerzésére végzendő szolgálatunk megkönnyítése és a társadalomban betöltendő jelentős szerepünk sikere szempontjából, szükségünk van. Az 1—10. pont alatt tárgyalt fogalmakat tehát igyekezni fogok úgy meghatározni, hogy azokat mindenki megérthesse és azt is lássa, hogy azokat megismerni, legfőképp csendőri szempontból, miért indokolt és szükséges.

Lássuk tehát pontonként az egyes fogalmak definiálását:

ad. 1. Minden csendőrörs Magyarország egész területéből, kivéve Budapest székesfőváros, a törvényhatósági jogú városok egész területét, valamint a rendezett tanácsú városok belterületét, egy bizonyos meghatározott részt kap, amelyben a csend és rend felett őrködni, általában a közbiztonsági szolgálatot ellátni és az ezzel járó nyomozó cselekményeket is teljesíteni jogosult és köteles.

Ezt a magasabb előljáróktól meghatározott és körvonalazott területet nevezzük *örskörletnek*. Általában az országban annyi örskörlet van kihasítva, ahány örs teljesít szolgálatot. Általában azért, mert vannak örsök (pld. a budapesti) melyek csak belszolgálatra hivatvák, ezek portyázó területet nem kapnak, az örskörletek száma a létező örsök számával pontosan tehát azért nem egyezik.

Hogy miért kell az ország jelzett területét az egyes örsök között az érintett cél szempontjából körletenként felosztani, az — azt hiszem — bővebb magyarázatot nem igényel.

Hogy a csendőr tökéletesen megismerje azon vonalakat, melyek saját működési területét határolják, illetve, hogy azok előtte mindig szemléltetővé legyenek téve, az örs egész körlete az örsön, a legénységi szobában keretben a falon kifüggesztve egy 1 : 75.000 arányú térképen színes irónnal pontosan be van rajzolva.

Ezt a térképet *részletes térképnek* nevezzük, mellyel (a saját területét ábrázolóból) minden örsnek ellátva kell lennie.

Részben a helyi ismeretek közé tartozik a térképolvasásban való jártasság is. Teszem csak azt, hogy mennyire szükséges az, hogy a csendőr a térkép segélyével egyes távolságokat ki tudjon számítani. Mert pl. könnyen előadhatja magát egy olyan eset, mely egy eddig ismeretlen távolságú tereptárgynál játszódott le, vagy az örs legénysége szemmérték után eszközölt távolsági megállapitásait (pl. őrjáratok felvétele) ellenőrizni akarja. A térképolvasás abc-je az egyezményes jelek ismerése. Az egyezményes jelek a tereptárgyak mineműsége folytán igen sokfélék, azoknak ismertetése e tanulmány keretébe éppen azért be nem illeszthető, de a tankönyveken kivül népszerű, könnyen megérthető füzetek azoknak megismerését hozzáférhetővé teszik, mire törekedni minden csendőrnek saját és a szolgálat érdekéből szoros kötelessége is.

ad. 2. Az ember társas lény. Az első társaság, melybe az ember tartozik: a család. Egymáshoz közel, ugyanazon helységben lakó családok alkotják a *községet*. Egy örskörletben több község is lehet, melyek közül egy az örs székhelye. De vannak örsök pld. az Alföldön, amelyek tanyákon állomásoznak és körletükbe csak tanyák tartoznak. Ennek oka az, hogy az egyes családok nem tömörülnek községekbe, hanem kiki saját kis birtokán épitett tanyán lakik. E tanyai örsök ezen tanyák közbiztonságára ügyelnek fel.

Több község együtt egy járást alkot. Egy járásban lehet több örs is, de egy örs körlete csak egy szolgabirói járás területére terjedhet ki. Ettől az elvtől csak igen ritkán van eltérés. Oka ennek az egységes közigazgatás szükségessége. Ha ugyanis egy örsöt közrendészeti ügyekben több szolgabiró vehetné egyidőben és közvetlenül igénybe, úgy végeredményben az egymást keresztező felhivások az örsök működését megbéníthatnák.

Mit kell a csendőrnek a községekből megismernie?

Ismernie kell a község kiterjedését, fekvését és beosztását pld. alvég, felvég, ujsor, cigánysor, kertekalja, német, szerb, oláh negyed stb. zárt-e vagy nyilt, azaz az udvarok be vannak-e kerítve, vagy szabadok, az utcák és terek számát, azok elnevezéseit, a házak számát, a házszámozás rendszerét, egyes kimagaslóbb és rendeltetésénél fogva fontosabb épületeket, mint a községháza, paplak, jegyzői lak, állami vagy felekezeti iskolák, esetleg a szolgabirói hivatal, járásbiróság, adóhivatal, takarékpénztárak, szövetkezetek épületei; azután utca és házszám szerint ismerendők egyes jobbmódú, jóindulatú intelligens emberek lakházai; ismerni kell a község összes koresmáit, csárdáit, lebujait, csapszékeit, szél-, vízi- és gőzmalmait, nyilvános kutait, továbbá a kovács- és egyéb műhelyeket, kereskedéseket, a közártalmú szokásos bűntettesek, gyanus egyének, feltételesen szabadságolt fegyencek és cigányok házait stb.

Mindezek iránt a csendőrnek örskörlete valamennyi községében gyorsan és alaposan kell magát tájékoznia, hogy parancsra vagy adandó esetben habozás nélkül a tett szinhelyére siethessen, de meg így azt is fogja tudni, hogy a község mely része igényel szorosabb felügyeletet, hol, kiket lehet és kell ellenőrizni, hol, kiktől lehet különböző értesüléseket szerezni, mely utcában és miért kell egyes házak közelében többször figyelő állást foglalni? Pld. ha tudja, hogy hol laknak a közártalmú, gyanus egyének, cigányok stb., úgy azt is tudja, hogy a községben az idegen koldusokat, csavargókat, gyanus személyeket, kóborcigányokat stb. hol kell keresnie, ugyanis az előbbieknek a községek szélein épült házai szinte felkínálkozó búvhelyek, gazdáik meg igazán nem csinálnak lekiismereti furdalást abból, hogy szállást kinek adjanak.

Köztudomású, hogy faluhelyeken a kaszinók a kovács- és borbélyműhelyek, valamint a malmok. Ezen helyek tulajdonosai a náluk megforduló sok embertől mindig pontosan vannak tájékozva, azért botor csendőr volna az, aki ezen helyeket nem ismerné és gazdáikat pár szóra fel nem keresné.

Az intelligens, jobbmódú egyének adják a lakosság általános viselkedésére, gyermekek erkölcsi nevelésére, a cselédség magaviseletére, idegeneknek a községben tartózkodására általában a közbiztonsági ügyekben a legmegbízhatóbb híreket. Lehetetlen tehát, hogy a jó csendőr ezek lakhelyeinek és személyének mielőbbi megismerésére nem törekednék.

Lesállások a közártalmu egyének házai, kereskedések, posta- és adóhivatal közelében, a községek ki- és bejáratainál gyakran vezettek már nem várt eredményre, egy ambiciózus csendőrnek tudnia kell tehát, hogy hol terem részére leghamarább babér.

Majorok, tanyák, puszták alatt többnyire 1—2 lakóházból és több gazdasági épületből álló házcsoportokat értünk. A tanyák rendszerint volt vagy jelenlegi tulajdonosaik után neveztetnek el, pld. Telbisz-, Vetró Pál-, Csamangó-tanya stb.

Egy örskörletben elszórtan több ilyen major, tanya és puszta lehet, sőt — mint már említettem — az alföldi tanyai örsök körlete csakis ilyen tanyákkal van beépítve.

Valamennyit, de az útszéleken, útkeresztezéseknél, erdők, ligetek, nádasok stb. közelében épült és általában nagyobb, népesebb tanyákat (ide tartoznak az útszéli csárdák is) különösen ismerni kell, tudni kell azoknak az örsállomástól való pontos távolságát, legközelebbi útirányát, a közbeeső közlekedési akadályokat, mert bár lehet, hogy egyes tanyák gazdái és cselédsége saját személyükre kifogástalanok, de ezen egyedülálló házcsoportok a rablók, csavargók, kóborcigányok, szökevények, minden más, a nyilvánosságot kerülő és bujdosó gazemberek látogatásainak ki vannak téve s efféle látogatásokat a gazdák és cselédek részint a gazemberek bosszújától félve, részint a csendőrség és hatóság zaklatásától tartva, rendesen elhallgatják. Gondoljunk csak a rég letünt betyárvilágra, mikor a szegénylegényeknek még az intelligens gazdag földbirtokosok is adófizetőikké váltak, rendes évi kommencióval látták el őket, csakhogy fosztogatásaiktól birtokaikat megkíméljék. A csendőrségnek dehogy is jelentették fel őket, hogyne, még hogy tanyáikat felpörköljék, magukat, családjukat gyilkos bosszújuknak kitegyék. Inkább hallgattak, fizettek és így a betyároknak mintegy cinkosaivá lettek.

Ha tehát a csendőrök az őrsük körletében levő tanyákat nem ismerik, azok látogatását elhanyagolják, úgy körletükben maguk nevelik a gonosztevőket, az a járás, vármegye, sőt az ország kétes exisztenciájú egyéneinek biztos, később aztán igen nehezen megtisztítható gyűlhelye lenne. Hogy pedig ez mit jelent egy őrs körletének közbiztonságát illetőleg, az bővebb magyarázatra nem szorul.

De az is előfordulhat, hogy félreeső, magánosan álló helyek gazdái és cselédei a gonosztevőknek orgazdái, így azok törvényellenes vállalatainak elősegítői, azoknak üzletszerűleg búvó- és rejtekhelyet adnak, fontos tehát, hogy a jó csendőr körlete tanyáit, pusztáit ismerje, azokat lehetőleg sűrűn fölkeresse, szemügyre vegye, ellenőrizze.

A bűnesetek statisztikája mutatja, hogy a legszörnyűbb, legvérengzőbb, legnagyobb szabású bűncselekmények az ily magánosan álló házcsoportoknál szoktak elkövettetni. Ez természetes is, mert meglepetéstől itt a legkevésbbé kell tartani. Gyakori praeventiv szolgálatok tartása a bűnözések kerékkötője, de ha már valamely tanya (puszta, major, útszéli csárda) gyilkosság, rablás stb. szinhelyévé vált, mily fontos az eredményes nyomozás szempontjából, hogy a csendőrök gyalog, lóháton vagy kocsin minden cikornyázás nélkül a tett helyére jussanak. A távolságok és számításba jöhető akadályok ismerése tehát nem haszon nélküli teoretikus tudás, hanem a nyomozás szempontjából igen nagy horderővel biró jelenség.

Gyár fogalmának meghatározása igen nehéz. Leginkább a munkások számából indulnak ki, de a munkások számát tekintve, ismét nagy eltérés van a felfogásban: majd 20-, majd 10-nél kezdődik a gyár, sőt van olyan állam is, mely zárt területhez és 5 munkáshoz köti a gyár fogalmát. Magyarországon gyárnak tekintendők mindazon ipartelepek, melyeken rendszerint zárt helyiségekben legalább 20 munkás állandó foglalkoztatása mellett gépek segítségével és tömeges gyártásra alkalmas munkamegosztással iparcikkeket állítanak elő. De pl. a fonó- és szövőgyárak, mezőgazdasági szeszgyárak, elektromos áramfejlesztő-telepek stb. 20-nál kevesebb munkás foglalkoztatása mellett is gyár jellegével bírnak.

Egy őrskörletben több gyár is lehet, de legyen akárhány, azokat az eredményes szolgálatteljesítés szempontjából mind ismerni elengedhetetlen követelmény. Hogy a csendőr a gyárban helyét megtalálja, fellépése biztos, határozott, tudatos, minden

tétovázástól és kapkodástól mentes legyen, teljesen tájékozottnak kell lennie a gyár beosztásával, az igazgatósági épületek, gépházak, kohók, munkatermek, olvasztók, öntődék, gyári tüzoltóság, kantinok stb. elhelyezésével, ismernie kell a gyári rendészetet, mely magában foglalja mindazt, ami a gyári munka által okozható veszélyek mellőzése végett szükséges. Ezek a veszélyek érhetik a köz- és vagyonbiztonságot, tűz- és életbiztonságot, a munkások egészségét stb. Ismerni kell továbbá a gyári munkarendet is. Ez szabályzat, mely minden gyárban látható helyen kifüggesztve kell, hogy legyen.

Tartalmazza:

a) a munkások osztályozását és foglalkozásának megjelölését,

b) a munkaidő tartamát,

c) a leszámolás idejére és a munkabér kifizetésére vonatkozó határozványokat,

d) a felügyelő egyének jogait,

e) a munkásokkal való bánásmódot megbetegedés vagy szerencsétlenség esetén,

f) a munkarend áthágásainak büntetését, végül

g) a felmondás határidejét és azokat az eseteket, amelyekben a szerződési viszony azonnal felbontható.

A gyárakban, mint látjuk, az emberek tömegben dolgoznak. A tömeg pedig kiszámíthatatlan és magában állandóan veszélyt rejtő. Sokszor válhatik mindent elpusztító lavinává, de sokszor kezes bárány lesz annak kezében, ki bánni tud vele. Ha az aktivitásra mindig kész tömeg rögtön mozgósítható eleven erejét valaki kihasználja, durva ösztönök kielégítésére irányuló vágyát felkölti, úgy az méltán az emberiség egyik legnagyobb gonosztevője, mert a fékevesztett tömeg uralma pusztulást, rémuralmat, halált jelent.

A csendőrnek tehát az állandó veszélyek e főfészkeit a lehető legalaposabban ismernie kell, mert ez nemcsak a legszorosabban vett államérdek, de a csendőr személyi biztonsága szempontjából is elsőrangu követelmény.

Csak ennyit röviden a gyárak helyi ismeretéből, melyre a személyi ismeretekre a vonatkozó fejezet alatt még ki fogok térni.

Bányászat: szoros értelemben minden, a föld kérgében való művelet, melynek célja hasznosítható ásványok termelése, így a *bánya* nem egyéb mint ásványok bányászata alkalmával előállott földalatti helyiségek.

A helyiségek megnyitására tárók és aknák szolgálnak. A táró egy alagútszerű folyosó, mely a föld felszinén kezdődik és lehetőleg szintesen halad be a hegység tömegébe. A táró szája egy kúpszerű nyílás, mely a bánya bejárata. Az akna egy függőleges vagy lejtős vágás a föld kérgébe.

A bánya és gyár közbiztonsági szempontból ugyanegy fogalom. A bánya rendészete és munkarendje is majdnem azonos elvek szerint intézkedik. A csendőrnek itt is tömeggel van dolga, mely tömeg az országra, alkalmaztatásánál fogva, még sokkalta veszélyesebb lehet, mint a gyári munkások. Gondoljuk csak el, mily mérhetetlen vagyoni romlást, nyomort, betegséget, üzem és háztartási zavart idézhet elő egy szénbányász-sztrájk, hozzá még egy zendülés, mely már rendesen rombol, zúz és tör!

Bánya egy őrskörletben a föld kérgének tartalma szerint lehet több is és különböző.

Munkástelepek gyári vagy bányamunkások lakhelyei, sokszor egész rendezett utcák, terek szerint csoportosított lakótelepek. Van egyik-másiknak temploma, iskolája, kereskedői, kézi iparosai, korcsmái, nép- és olvasókörei stb.

Ezek ismerésére és felügyelésére a községekre írt rendszabályok a mérvadók, szükségessé különösen vasár- és ünnepnapokon válik e telepek élénk szemmeltartása, amikor a ráérő munkások csoportokban beszélik meg az aktuális gazdasági és politikai kérdéseket, mely vitatkozások, nézeteltérések folytán nem ritkán véres verekedésekké, sőt veszedelmes zavargásokká fajulhatnak, de a telepekre leginkább e napokon leránduló lelketlen izgatóknak aránylag ekkor nyílik legkedvezőbb alkalmuk az internacionális vörös eszméket a munkások lelkületébe átplántálni.

Munkatelepek a gyárak és bányák szerint különböző nagyságnak és csakis a bányák- és gyárak tartozékai.

(Folytatjuk.)

Alkalmazó oktatás.

Irta: GERGELY ENDRE, ny. százados.

Ahhoz, hogy a csendőr szolgálatát helyesen elláthassa, rengeteg sok ismeretre van szüksége. Ezt a sok ismeretet fáradságos tanulás által szerzi meg. Bizony nehezére esik a tanuláshoz nem szokott fejnek azt a sok-sok szabályt magába elraktározni, amit a csendőrnek meg kell tanulnia. Szegény próbacsendőr magol, mint egy gép, míg megtanulja. De mégis csak megtanulja; sőt úgy, ahogy, meg is érti. Ha kérdezik, elmondja a szabályt, a megtanult példákkal meg is magyarázza, de azért mégis csak úgy van az egésszel, mint az, aki könyvből megtanult egy idegen nyelvet, anélkül, hogy tanulás közben beszélhetett is volna azon valakivel és egyszerre csak beszélnie kellene valakivel azon a nyelven. Bizony, nem tudna beszélni. A fiatal csendőr is sok mindent tud elméletben, csak alkalmazni nem tudja még. De ezt is megtanulja. Megtanulja az örsön, szolgálat közben az idősebb bajtársaitól. Csakhogy *mit* tanul meg, az a kérdés.

Tudjuk, hogy *elmélet* és *gyakorlat* két különböző dolog. Az elmélet gyakorlati alkalmazásának mindig vannak fogásai, sokszor apró, de fontos titkai, amelyek ismerete nélkül az elmélet csak holt betű marad. Képzeljük el, hogy egy csomó ember, akik közül senki sem volt katona, katonát nem is látott, összeáll, előveszi a Gyakorlati Szabályzatot és abból ki akarja egymást képezni katonává. Ez ugyancsak furcsán sikerülne nekik. Pedig abban a szabályzatban minden benne van, amit a katonának tudnia kell. De az, ami az egész dolognak, életet ad, a gyakorlati végrehajtás sok fogása, nincs benne. A csendőrségi szolgálattal is így áll a dolog; azt sem lehet könyvből megtanulni. A csendőr szolgálatának megvan az a módja, ami régóta kifejlődött és örökségképpen száll egyik csendőrről a másikra. Ez az eljárási mód szigorúan ragaszkodik ugyan a szabályokhoz, de azokon

kivül számtalan gyakorlati fogást foglal magában. Csakhogy van ennek az eljárási módnak más jelensége is. Ha érdes nyers követ csiszolok, vagy valami módon sokáig egyformán használok, annak felülete simává lesz; a bemélyedések eltünnek, a kiemelkedések lekopnak. A csendőrségi gyakorlati szolgálat is kitölti azokat az apró hézagokat, melyek az utasítások rendelkezései között találódnak, de a pontosan előírt szabályokból is le-lekopik némely kevésbé fontos vagy ilyennek látszó részecske. Ez pedig baj. Nem azért, mintha a szabályoktól való apró eltérésből önmagában véve valami nagy kár származnék, hiszen a formánál fontosabb a lényeg, a lényeget pedig mindig jól szolgálta a csendőrség, hanem azért, mert az ilyen apró eltérés is arra csábíthatja a kevésbé kötelességtudó, vagy a szabályokban nem egészen biztos csendőrt, hogy azokból mindig többet-többet mellőzzön. Ezzel pedig munkájának eredményét kockáztatja és felelősségre vonás esetén büntetésnek teszi ki magát akkor is, ha magát a dolog lényegét jól oldotta is meg. Egyszer egy járőr találkozott egy öreg csavargóval, akiről messziről lerítt, hogy élete javarészét az országúton töltötte el. A járőr megállítja, igazoltatja, ez nem sikerül, erre következik szokás szerint, hogy: „no, gyerünk, induljon előttem". Csakhogy az öreg nem indul; sőt meg is mondja, hogy ő bizony nem megy. A járőrvezető keményen rászól, de ez sem használ; végre megfenyegeti, hogy meg fogja bilincselni. Erre a vén csavargó derüs arccal: „Hogyisne, hiszen még el sem vagyok fogva!" El kellett előtte mondani, hogy: „a törvény nevében foglyom", mire sarkon fordult és vidáman talpalt a járőr előtt. Kisült, hogy Páristól Konstantinápolyig bejárta Európát és számtalanszor lévén magyar csendőrkézen is, nagyszerüen tudta az utasításból azt, ami rá vonatkozik. De a járőrnek nem volt kellemes az eset.

Ilyenforma, mint fent leírtam, az a gyakorlati szolgálat, amit a csendőr az örsön megtanul.

Már most kétféle tudása van a csendőrnek. Az egyik az elméleti, amit az iskolában tanult, a másik a gyakorlati, amit szolgálat közben szerzett meg. Mind a kettőre szüksége van és az volna a helyes dolog, ha ez a kétféle tudása egy szerves egésszé olvadna a fejében. Csakhogy ez ritkán történik meg. A legtöbb esetben úgy áll a dolog, hogy a csendőr kétféle tudása egymástól külön-külön él; az elméletit akkor veszi elő a csendőr, ha iskola alkalmával kikérdezik, a gyakorlatit pedig akkor, ha a szolgálatát teljesíti. Iskola alkalmával a feltett kérdésre elmondja a paragrafust, a megtanult példákkal meg is magyarázza, de ha szolgálat közben kérdezné meg valaki, hogy ezt vagy azt a cselekménnyét *miért* és *miért így* végezte, igen sokszor az lenne az őszinte felelet, hogy: „mert így szokták". Oka van ennek. Mikor a csendőr a szabályokat először tanulja meg, a gyakorlati szolgálatból még semmit sem, vagy igen keveset látott. Ennek az a következménye, hogy azokat igazán megérteni nem tudja és ezért azok belső, szerves összefüggését, egymásra való vonatkozását sem érti meg, tehát meg sem tanulhatja. Az örsön való oktatás pedig ugyanazon mederben folyik, mint az első elméleti kiképzés. Nagyjából ugyanazokat a paragrafusokat tanulja a csendőr, ugyanazokat a magyarázatokat hallja, mint amelyeket már régen tud. De a belső összefüggésre nem vezeti rá senki. Az elméleti oktatás az igazi tudását nem fejleszti, ahol valami újat tanul, az a gyakorlati szolgálat. Mivel azonban a gyakorlati szolgálat közben elméleti magyarázathoz, oktatáshoz vajmi ritkán jut, (erre legtöbbször idő és mód sincsen), az így szerzett tudása is majdnem tisztán gyakorlati. Nem túlzok túlságosan, ha azt állítom, hogy ha a szokásos elméleti kiképzés egészen el is maradna, a néhány évet szolgáló csendőrnek az a tudása, amit szolgálat közben alkalmaz, a maitól alig különböznék.

Az elméletnek és a gyakorlati tapasztalatnak szoros és szerves összeolvasztása olyan követelmény, amely nélkül a szabályok biztos alapján álló szolgálatteljesítés nem lehetséges. Az élet teremtette feladatok nem egyszeriek, hanem összetettek és változatosak; *csupán gyakorlatból* olyan tudást, amely sohasem hagy cserben, megszerezni nem lehet. Jó elméleti felkészültség nélkül a csendőr megfosztja magát a szabályok nyujtotta sok hatékony segédeszköztől, minek következtében az elérendő célt csak nehezen és tökéletlenül, sokszor egyáltalában nem éri el.

Tehát az elméleti oktatás elmélyítése, — értem ezen a szabályok belső összefüggésének oktatását — szükséges. Az elérendő cél: a csendőrnek minden szolgálati cselekménye minden mozzanatában *biztosan* tudnia kell, hogy *mit, miért és hogyan* kell tennie.

Az elméleti oktatásnál követett módszer az oktatandó tétel szó- és tárgyi magyarázata és példával való megvilágítása. Ennek kiegészítésére a fent írtak alapján szükséges és célravezető dolognak tartanám az *alkalmazó oktatás* bevezetését.

Ennek a lényege az, hogy az oktató mindent, amit csak lehetséges, miután megmagyarázta és példával megvilágította, gyakorlatilag megmutat és ennek alapján újra megbeszél. A számonkérés pedig az eddig szokásos módon kivül úgy is történnék, hogy a vizsgáztatott csendőr pontosan megadott feladatot kapna, amelyet a tanultak alapján gyakorlatilag, minden magyarázás nélkül kellene megoldania. A feladat helyes vagy helytelen megoldását követné annak a megbeszélése, hogy miért kellett így vagy hogyan kellett volna eljárnia. Az oktatandó anyag teljes átvételét követné *az önálló alkalmazó oktatás,* amikor az oktató nem egyes paragrafusok kapcsán adna feladatokat, hanem a gyakorlati szolgálat körében előforduló eseteket adna fel megoldásra, amelyek kapcsán a szabályzatok és utasítások sok különböző része kerülne megbeszélésre, ami módot nyujtana arra, hogy azok belső összefüggését a csendőr jól megérthetné és megtanulhatná. Ily módon a csendőr a szabályok alapos ismeretén nyugvó biztos szolgálati fellépést sajátítana el. Az önálló alkalmazó oktatás leírt módja igen alkalmas volna arra is, hogy a szemlélő az örsökön a legénység felkészültségéről helyes képet kapjon és egyúttal oktassa is azt.

Igaz, hogy annyi esetet, amennyivel az élet szolgál, kitalálni nem lehet, de erre nincs is szükség. Az, aki ily módon egyrészt sok mindent megtanult, másrészt megtanult helyesen gondolkodni és megtanulta a tudását alkalmazni, a gyakorlati

szolgálata alatt önmagától is hasonló módon jár el, aminek feltétlenül az lesz a következménye, hogy sokszorosan több tudást és sokszorosan rövidebb idő alatt fog elsajátítani, mint az most történik.

A fenti vázlat nem akar oktatási terv lenni, még ahhoz sem foglalhatok állást, hogy a kiképzés mely fokán és mily mértékben volna a leírt módszer alkalmazandó, megelégszem az eszme felvetésével, ami a gyakorlati kivitelig még beható megfontolásra szorul, de azt meg is érdemli.

Legyen szabad azonban a dologgal a továbbiakban konkrétebb formában foglalkoznom.

Régóta megkövetelt dolog volt, hogy az örsparancsnok szemle alkalmával a fegyvergyakorlatra kivonult legénységnek a kiadott „Vezényszavak füzeté"-ben felsorolt valamennyi vezényszót szigorúan sorrendben levezényelje. Ezt minden örsparancsnok csak úgy fujta. Ellenben, ha például azt a feladatot kapta, hogy vezesse a sort a legrövidebb úton két megjelölt fa közé, arccal az udvar felé, vagy hogy tüzeltessen bizonyos megadott céltárgyra, mondjuk, egyestűzzel, a tudomány az ilyen egyszerű feladatnál is teljes csődöt mondott. A gépies elméleti tudás elégtelennek bizonyult az alkalmazott tudás hiányában. Ha azonban komoly esetben kellett volna ilyesmit végrehajtania, bizonyosan odavezette volna a felsorakozott legénységét *valahogyan,* ahová szükséges lett volna és tüzeltetett is volna *valahogyan,* de milyen kínlódás, aggodalom és kapkodás között! Pedig mennyire fokozza az ilyesmi az ilyen esetben úgyis meglevő izgalmat. Míg a biztos, határozott fellépés már magában véve félig nyert ügy.

1909 nyarán Somogymegyét idegen fegyveres cigányok lepték el. Igen sok baj volt velük. Tizennyolc egymásután következő esetben lőttek csendőrök cigányokra és mind a tizennyolc esetben eredménytelen volt a fegyverhasználat. Ennek több oka volt, mint a kelleténél hosszabb utánaszaladás által okozott kifulladás, irányzéknemállítás, felületes célzás, nem eléggé gondos figyelés, de majdnem minden esetben ugyanazok az okok. Hogy kipróbáljam a legénység eljárási módját, kisérletet tettem olyanformán, mint fent az alkalmazó oktatás megbeszélésénél leírtam. Leírom az egyik kisérletet annak szemléltetésére, hogy hogyan képzelem az alkalmazó oktatást. A kérdéses örs laktanyája mögött, a néhány kisebb épülettel (ól, stb.), zárt udvar folytatásaként, néhány száz lépésnyi szabad legelő terült el, amelyet bokros töltés zárt le keresztben. Az áldozat a próbacsendőr volt, kinek kalapjáról a tollat levétetvén, őt kellő utasítással ellátva az udvar végében felállítottam. A felszerelt járőrt a laktanya kapujában állítottam fel és figyelmeztettem a két tagját, hogy mindent úgy csináljanak, mintha komoly esetről volna szó. A lövés esetére, mivel gyakorlótöltényünk nem volt, valami jelet állapítottunk meg. Most közöltem a feltevést: egy tettenért gyujtogatót, kit tollnélküli csendőr ábrázol, a járőr a falú utcáján üldöz; a gonosztevő egy ház (a laktanya) udvarára beszalad, a járőr a ház kapujáig érkezett. Rajta! Ebben a pillanatban mindkét fél szaladni kezdett. Mire a járőr az udvarból kijutott, a gonosztevő a legelőn meglehetős előnyt nyert. Az üldöző két csendőr egy darabig szaladt, kiabált, hogy: „állj, mert lövök", majd irányzékállítás nélkül, félig állva, félig térdelve, de alig megállva, mindegyikük egy-egy lövést adott le, mire a próbacsendőr, a megbeszélés szerint, azonnal elesett és a töltésen innen, attól mintegy 80 lépésnyire feküdt. A két csendőr zavartan összenéz, majd súlyba vett karabéllyal a gonosztevő felé indul, aki majdnem 200 lépésnyire feküdt tőlük. Mikor a fél távolságot megtették, a próbacsendőr, az általam adott füttyjelre, felugrik és a töltés felé rohan. A két csendőr meghökken, kapkod, futna is, lőne is, de mire elhatározzák magukat, a próbacsendőr a töltés mögött eltünik. Mire a járőr fölért a töltésre, a gonosztevőnek nyoma veszett. A járőr lövéseire a gonosztevő nem sebesült meg, hanem csak lefeküdt, hogy kifujja magát és zavarba ejtse a járőrt. Az eset lefolyása pontosan megfelelt egy cigánnyal valóban megtörtént esetnek. A gyakorlatot a résztvevőkkel és a néző többi csendőrrel megbeszélés követte. Anyag volt hozzá elég.

Aki ilyen gyakorlatot végigcsinál, majdnem annyit tapasztal, mintha valóságos fegyverhasználaton esett volna át. Tanulni azonban többet tanul, mert az oktató vezetése mellett megfontolja, hogy mit tett jól és mit nem és megtanulja, hogy hogyan kellett volna helyesen eljárnia. Az előforduló igazi fegyverhasználat esetén nem fontol meg a csendőr ilyesmit, hanem a kivizsgálástól való — legtöbbször indokolatlan — félelmében azon töri a fejét, hogy hogyan mondja el az esetet, hogy bajba ne kerüljön.

Lássunk példa kedvéért még egy egyszerű feladatot. A járőr árverezést foganatosító végrehajtó mellé segédletül van kivezényelve. Mikor a végrehajtó az elárverezendő borjút ki akarja vezettetni az istállóból, a gazda fejszével a kezében az istálló ajtajába ugrik és leütéssel fenyeget mindenkit, aki a borjúhoz mer nyúlni. A végrehajtó végül felszólítja a járőrt, hogy lépjen közbe. Az oktató valami tárgyat, vonalzót, vagy másvalamit, ami a fejszét jelenti, kezébe véve egy ajtóba áll, vele szemben a felszerelt járőr. Most a járőrnek szabályszerűen el kell vele szemben járnia, de csak azt szabad és kell tennie és mondania, amit a valóságos esetben tenne és mondana. Magyarázni nem szabad semmit sem. Az oktató sem magyaráz, hanem csak azt teszi és mondja, amit az ellenszegülővel akar tetetni és mondatni. Tegyük fel, hogy eleinte szóval ellenkezik és felesel a járőrrel, később azonban egyetlen szó nélkül csendesen áll az ajtóban, kezében a leereszett fejszével. Megelégszem a feladat ezen leírásával és a további megtárgyalását mellőzöm. A feladat egyszerű, bármikor előfordulhat. Helyes megoldása mégis sok biztos tudást kiván meg, végrehajtása rengeteg anyagot nyujt a megbeszélésre. Aki megpróbálja a leírt feladat alkalmazó oktatását, hozzáteszem, hogy öregebb csendőrökkel, el fog csodálkozni azon a bizonytalanságon, sőt esetleg meg nem tűrhető jelenségen, amit tapasztalni fog. De ha megpróbálta, bizonyosan az lesz a véleménye, hogy a fentiekben felvetett alkalmazó oktatási módszer meghonosítására egészen bizonyosan szükség van.

—•—

Két levél.

Közli: SZABÓ JENŐ százados.

Bizonyára maga a jó öreg Danka András főtörzsőrmester fog a legjobban csodálkozni a gyöngyösi örsön, hogy igénytelen sorait nyomtatásban olvassa. A levél vázát az az eredeti levél képezi, amelyet egy iratesomóból kiemeltem. Az a levél azonban túlságosan szerény hangú volt s bár jobban illett Danka csendőr egyéniségéhez, nem világította meg kellőképpen az eseményeket, amelyek akkoriban Gyöngyösön lejátszódtak.

Egyébként a levél lényegéből nem vettem el semmit, hozzá sem toldtam. Éppen csakhogy egy picikét megfésültem, mint ahogy a fodrász szokta a dús hajat egy egészséges magyar koponyán.

A kéz az Ézsaué, de a szív, a gondolkodás, a Danka csendőré.

A levél válasz Zsigady Elemér gyöngyösi földbirtokos levelére, akit sok társával együtt a kommunisták túszként letartóztattak, börtönbe vetettek s őrzésükre Dankát és csendőrtársait rendelték ki, akiket az akkori szomorú időkben sorsuk arra kényszerített, hogy mint vörősőrök teljesítsenek szolgálatot.

Danka csendőrnek és társainak természetesen csak a nevük volt vörősőr, mert a jelvényektől megfosztott, megcsúfolt uniformis alatt is a régi csendőrszív dobogott. Nem az én szavaim ezek, aki talán elfogult lehetnék bajtársaimmal szemben. Zsigady leveléből idéztem e pár sort.

Közlöm mind a két levelet, mint élő dokumentumait annak, hogy a vér nem válik vízzé s hogy a hosszú küzdelmes évek céltudatos munkájában s magasabb erkölcsi légkörben megedzett lelkek a szokatlan viharokban sem roppannak össze s a mindent elsodró piszkos áradat hullámaiban is emelt fővel, hajlatlan derékkal törnek a cél felé, melyet testületük multja és a magyar röggel szorosan összenőtt énjük megvalósításul kitűzött.

Tanulhatunk a levelekből.

*

Kedves Őrmester úr!

Nem azért irok, mert igéretem köt, hanem magyar szívem sugallatát követem, mikor soraimmal felkeresem.

Pár héttel előbb volt alkalmunk meggyőződni, hogy a vér nem válik vízzé s hogy a jelvényektől megfosztott uniformis alatt a régi csendőrszív dobogott.

Nem részletezem a szolgálatukat, mit nekünk túszoknak tettek, hiszen ezek közismert dolgok. Az egész város tudja, hogy a terroralakulatok megjelenése alkalmából mindent megtettek megmentésünkre, sőt azt is lehetővé tették, hogy szükség esetén fegyverrel is védekezhessünk.

Ennek tudatában nyugodtabban néztünk az ismert rém elébe s bizalommal vártuk az eljövendőket.

Most vége a borzalmaknak. Önökre még nagy munka vár a mai nehéz viszonyok mellett. Az ország romokban hever s egyénenkint is súlyos veszteségeket szenvedtünk. A gond ott áll az ajtónk előtt s tudom, hogy Önök ezt sokszorosan érzik.

Azt hiszem tehát, hogy nemcsak igéretemnek teszek eleget, hanem kötelességet is teljesítek s hálámat rovom le, mikor felkérem, hogy bajtársai meghallgatása után velem közölje, hogy miben és hogyan lehetek anyagiakban is segítségükre.

Túsztársaim nevében, szíves üdvözlettel:

Zsigady.

*

Méltóságos Uram!

Méltóságod mély megvetéssel fordította el fejét, mikor libasorban huszonketten átléptek előttünk börtönünknek küszöbét. Mintha még most is látnám Valkay úr arcát, amely még soványabb lett az elfojtott dühtől, mikor a terrorlegények távozása után pár perccel bementem Önökhöz.

Milyen csend lett egyszerre! Huszonkét megalázott magyar ember vérlüktetése sugározta felénk a hangtalan gyűlöletet. Hiába beszéltünk, nem hittek nekünk.

Akkortájt a halált könnyen osztogatták a fegyveres pribékek s önök úgy gondolták, hogy nem lehet becsületes magyar ember az, akinek meghagyták a fegyvert kezében. S így hogy is hihették volna el nekünk, vörősőröknek, hogy minden körülmények között számíthatnak a segítségünkre. A vér az arcunkba szökött s elodalogtunk, mint a kivert kutyák. Meghallottuk — távozásközben —, mikor Méltóságod odaszólt társainak: be akartak ugratni a gazemberek!

De azért nem haragudtunk. Elmentünk s egy hátizsákban összeszedtünk egy csomó Frommer-pisztolyt. Volt fegyver garmadában. (Bezzeg akkor az ántánt nem szedte össze a fegyvereket.) És újra bementünk Önökhöz. A fegyvereket kiosztottuk, hadd fogadhassák méltóan Szamuelly pribékjeit, ha eszükbe jutna éjjeli látogatásukkal megtisztelni.

Méltóságod könnyes szemekkel rázta meg kezünket s azt mondotta, hogy ha majd fordul a világ sorsa, a túszok nevében garantálja, hogy gazdag jutalomban lesz részünk.

Az éjszaka hosszú volt és a juliusi égbolt csillagtalan. A sűrű felhőkből lassú eső permetezett. A felhős égbolt siratta el Csipkay százados urat, mert az embereknek nem volt szabad sírni. A lelőtt város szenes falai sötétebbek lettek az átélt borzalmaktól. Az utcákon az élet meghalt s átvette birodalmát a csend. És ez a szörnyű csend beköltözött a huszonkét magyar ember börtönébe s belemarkolt a lelkükbe.

Emlékszik Méltóságos Uram a halálvárás iszonyú csendjére? Emlékszik, hogy összevillantak a szemek, mikor reggel kisütött a nap s hogy felesillant huszonkét magyar ember szemében az életöröm, amikor hírül hozták, hogy a terroristák máshova mentek akasztani?

A borzalmak éjszakája elmult s a nap kisütött Magyarország felett. Méltóságod nem feledte el a csillagtalan juliusi éjszakát, amikor meggyőződött, amint írja, hogy a vér nem válik vízzé... Nem feledte el s jött igéretét beváltani.

Méltóságos Uram! Amikor én a tollas kalapot ismét vén fejembe nyomhattam, mintha mesebeli bűvös sapka került volna a fejemre, egyszerre eltűnt minden emléke annak, hogy én valamikor tán vörősőr is voltam. A fegyver jóhiszeműen maradt a kezünkben s nem hiszem, hogy sokan

lettek volna, akik visszaéltek vele. Ily multtal szemben azonban mégis csak egy kötelességünk van, hogy azt elfelejtsük!!

Ha nem is tiltanák szabályaink, hogy magánosoktól jutalmat fogadjunk el, még akkor sem vinne rá becsületes magyar lelkem, hogy bármit is elfogadjak. Én magyar csendőr vagyok, amit tettem, kötelességből tettem s nem gyalázhatom meg testületemet azzal, hogy kötelességem teljesítéséért ajándékot fogadjak el. Még emléket, értéktelen emléket sem kérek, ami a kommünre emlékeztet... Csonka hazánk örök Mementó, minek még ilyen szomorú emlékeket gyűjteni.

Ha mégis úgy véli Méltóságod, hogy az igéret köti, úgy méltóztassék talán előljáró parancsnokságunkhoz fordulni ajánlatával s talán a csendőrvértanuk árváira gondolni. Minden egyéb mellett ez a legfájóbb sáb a kommünből, amit nekünk csendőröknek sohasem szabad elfelejtenünk és megbocsájtanunk.

Mi nem szolgáltunk rá a jutalomra. Hiszen, ami azon a juliusi éjszakán történt, semmi sem volt. Csak becsületes magyar emberek találkozása a nagy viharban.

Mély tisztelettel:

Danka csendőr.

—•♦•—

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az áruló rézcsatt.

Irta: SÁVAI PÁL 2. oszt. tiszthelyettes.

Tudjuk, hogy a tanuvallomások értéke elsősorban a tanu megfigyelőképességétől és szavahihetőségétől függ. Események, személyek pontos és a legapróbb részletekre is kiterjedő megfigyelésére és leírására csak nagyon kevés ember képes, különösen, ha mint egy bűncselekmény közvetlen szemtanúja, higgadtságát és nyugodtságát elvesztette.

Általában el lehet mondani, hogy a nők sokkal jobb megfigyelőképességgel birnak, mint a férfiak és különösen személyleírást és ruházatot illetőleg sokszor csak pár pillanatnyi megfigyelés után is, meglepően pontos leírást tudnak adni. Tanúzásuk értékét azonban nagyon csökkenti az, hogy a valósághoz legtöbbször még egy annyit hozzáadnak és a csendőrnek ugyancsak vigyáznia kell, hogy előadásukból az igazságot kihámozza.

A legjobb tanu, véleményem szerint a gyermek. A gyermek minden előtte szokatlan jelenséget és eseményt alaposan megfigyel s annak különösen azokat a részleteit szokta jól megfigyelni és megjegyezni, amelyek őt, mint gyermeket leginkább érdeklik. A gyermek előadása — ha befolyásolva és kitanítva nincsen — rendszerint értékes, mert a gyermek a csendőrnek hazudni nem mer, de nem is tudja előadásában a lényegeset a lényegtelentől, a terhelő körülményt a mentő körülménytől elválasztani, tehát ha akarna sem tudna részrehajló lenni. — Mindenesetre fontos, hogy a csendőr a gyermekkel bánni tudjon és hogy az a felnőttektől elkülönítessék, hogy így annak a kikérdezés előtt való befolyásolása vagy megfélemlítése lehetetlenné tétessék.

Hogy a gyermek megfigyelőképessége a nyomozásban néha milyen nagy szerepet játszhatik, bizonyítja az alábbi, velem megtörtént eset:

Fiatal csendőr koromban, 1909-ben egy fiatal bajtársammal, Ulmaniczky Vitályos csendőrrel egyszer a Maros partján portyáztunk. Utunk harmatos mezőkön át fűzfabokrokkal szegélyezett bozótok között vezetett. Járőrtársammal szótlanul haladtunk egymás mellett; a felkelő nap aranysugaraiban és a hajnali természet szépségeiben gyönyörködve néztük a folyó szivárványszínű habjait, s hallgattuk csobogásukat, amint gyöngyözve és fodrozva ki-kicsaptak a partra.

A gyöngyöző habok között egyszerre valami nagy úszó testet pillantottam meg. Először azt hittem, hogy valami állati hulla, amint azonban járőrtársammal közelebb mentünk hozzá, akkor láttuk, hogy egy ember holtteste.

Miután a hulla vizben volt és igy a nyomozás eredményének veszélyeztetése nélkül hozzá lehetett nyulni, járőrtársammal nekivetkőztünk, a hullát nagy nehezen kifogtuk és a partra vonszoltuk. Egy idős férfi hullája volt, annyit meg lehetett állapitani, de arcvonásait már egyáltalán nem lehetett felismerni, mert már nagyon oszlásnak volt indulva és a halak is össze-vissza csipdesték.

A hulla teljesen meztelen volt, egyáltalán semmiféle ruha vagy lábbeli nem volt rajta, csak a dereka volt egy nadrágszíjjal átkötve, azt leoldottuk és magunkhoz vettük. Semmiféle egyéb nyom, vagy bűnjel nem volt és igy a hulla kilétét sem lehetett megállapitani.

A hulla fején három éles szélű, hatalmas vágás volt, amelyek szemmelláthatólag egy balta élétől eredtek. Kétségtelen volt tehát, hogy az illető bűntény áldozata lett.

Az előírt jelentéseket azonnal megtettük, még aznap kiszállott a bizottság, a hullát felboncolta és megállapította, hogy kétségkivül bűncselekmény forog fenn. Miután azonban az elbalt egyén ismeretlen volt és igy a nyomozásnak még kiindulópontja sem volt, a hullát eltemettették, minket pedig a kir. ügyész úr felhívott, hogy a nyomozást ejtsük meg.

Kézenfekvő volt, hogy a hulla utáni nyomozást csakis a feltalálás helyétől fölfelé eső községekben kell megejtenünk, azért megindultunk a Maros mentén felfelé s az ott levő három községünkben puhatolózni kezdtünk, hogy nem tűnt-e el a községből az utóbbi időben valaki? A válasz mindenütt nemleges volt. A hullán talált nadrágszíjat a járőrtáskámban magammal hordtam és minden községben fűnek-fának mutogattam, de senki sem ismerte.

Már éppen azzal a gondolattal foglalkoztunk, hogy az őrsre bevonulunk és mert a hulla nem a mi őrskerületünkből származik, a szomszédos őrsöket a nyomozás lefolytatására meg fogjuk keresni. Szépfalu községben (Temes m.) azonban még egy néhány az utcán beszélgető emberre akadtunk, kikhez szintén odamentünk érdeklődni és a nadrágszíjjat is felmutattuk. Senki sem tudott semmit.

Az emberek között kiváncsiságból előrefurakodott egy Kapp János nevezetű 10 éves fiúcska is, aki midőn a nadrágszíjat meglátta, felkiáltott: „Ez a Kiffer bácsi nadrágszíjja!" De ebben a pillanatban, mintha reájött volna arra, hogy milyen nagy dolgot mondott, hirtelen elhallgatott és el akart osonni. A gyermeket anélkül, hogy egy szóval is faggattuk volna, magunkkal vittük és egy közeli házban szép szóval és cirógatással biztattuk, hogy csak mondja el bátran, amit akar, nem lesz semmi bántódása. A

gyerek végre nekibátorodott és elmondta, hogy az a nadrágszíj egész bizonyosan az ő szomszédjuké, Kiffer Jánosé. A nadrágszíjjon ugyanis egy nagyobb rézcsatt volt; Kiffer János egy este kint ült a házuk előtt levő padon s a gyermek annak felcsúszott melléuye alatt meglátta a nadrágszíj fénylő rézcsattját. „Egész bizonyosan tudom — mondotta a gyermek — hogy ez volt az a rézcsatt, mert nagyon jól megnéztem és gondolkoztam rajta, hogy milyen jó lenne, ha nekem is lenne ilyen rézcsattom, hogy a nadrágszíjjamra tegyem." Erre meg is mutatta a rézcsatt egyes cifrasságait, hogy erre is emlékszik, meg arra is.

Azonnal elmentünk a Kiffer János házához. Itt annak huszonegyéves fia, Kiffer József fogadott, aki kérdésünkre, hogy az apja hol van, azt felelte, hogy elment Radnára búcsúra, lehet, hogy onnan elment valamerre a rokonaihoz, mert haza nem jött. Táviratoztunk a radnai őrsre — közben a fiut természetesen szemmel tartottuk — de az ottani őrs azt válaszolta, hogy Kiffer Jánosról nem tud semmit. Eredménytelen maradt a rokonoknál való puhatolózásunk is. A fiu állhatatosan megmaradt mellette, hogy az apja elment, de hogy hova, azt nem tudja. Ezt annál könnyebben tehette, mert az apja tényleg el szokott menni néha hosszabb időre is hazulról, ezért nem tűnt fel a távolléte a szomszédoknak sem, akikkel ezt a fiu közölte. Kiffer Józsefnek eddig a nadrágszíjról nem szólottunk semmit, most azonban felmutattuk neki. A fiu elvörösödött és láthatólag zavarba jött, de tagadta, hogy a nadrágszíjat ismerné. „Ez a nadrágszíj nem is lehetett az apámé — mondotta — mert hazulról ünneplő öltözetben ment el, ahhoz pedig nem viselt nadrágszíjat."

A gyanu nagyon alapos volt, de a fiu tagadásával szemben semmi bizonyíték nem állott rendelkezésünkre, sőt a hulla exhumálása is céltalan lett volna, mert az már annyira feloszlott állapotban volt, hogy ugysem lehetett volna felismerni.

A kir. ügyészségtől engedélyt kértünk arra, hogy a gyanusítottnál házkutatást tarthassunk. Az engedélyt megkaptuk: a házkutatást különös alapossággal megejtettük, a szó-szoros értelmében úgy jártunk el, mintha egy tűt keresnénk; átkutattuk az udvar minden zegét-zugát, felástuk a kertet, kimertük a kútból a vizet — minden eredmény nélkül. A gyanúsított eleinte fölényes mosollyal nézte fáradozásunkat, majd mikor annak teljes eredménytelenségét látta, méltatlankodni kezdett, tiltakozott meghurcoltatása ellen és megfenyegetett, hogy ügyvédje útján fog minket feljelentetni.

Mi természetesen tehetetlenek voltunk vele szemben, mert nemhogy bizonyítékaink lettek volna, de még azt sem lehetett bizonyitani, hogy a feltalált hulla a Kiffer János hullája volt. A gyanusított kihívó viselkedése és azzal szemben a mi tehetetlenségünk, de maga a kiderítetlen eset is nagyon bántott minket és ezért elhatároztuk, hogy addig nem fekszünk le, amíg az esetet ki nem derítettük. Kimentünk megint a Maros partjára, hogy azt a község határától a hulla feltalálásának helyéig felkutassuk, hátha megtaláljuk azt a helyet, ahol a meggyilkoltat a vizbe dobták.

A munka bizony nehezen ment és sokszor egészen hiábavalónak látszott, mert csak ketten voltunk és egy több kilométer hosszú partot kellett 8—10 méter szélességben átkutatnunk, de az esetnek különben is már régen kellett történnie, azóta már többszöri esett az eső is és igy nem volt valószínű, hogy a bűncselekmény nyomai — ha egyáltalán voltak — még meglegyenek. De mégsem tágítottunk. Lépésről-lépésre haladva, sokszor négykézláb mászva kutattuk át a cserjés, bozótos területet, nagyon sokáig eredmény nélkül. Néhány kilométernyi terület átkutatása után egy bozótban, egy bokor tövében egy hangyabolyszerű kis földhányást fedeztem fel, melyet már az eső is részben elmosott. Gondoltam, hogy az vajjon nem friss ásás nyoma-e, azért a szuronyommal beleszúrtam. A szurony hegye könnyen haladt lefelé és végül valami kemény tárgyba ütközött. Járőrtársammal egy szempillantás alatt kiszedtük a laza földet s a kb. 50—60 cm. mély gödör fenekén egy véres ponyvát és egy véres baltát találtunk.

Örömünket csak az tudja elképzelni, aki valaha maga is nyomozott. Nagy diadallal vittük a bűnjeleket a községházára, előbb azonban a meggyilkolt néhány szomszédjának megmutattuk, azok a ponyvát egész határozottan felismerték, hogy az a Kiffer János tulajdona volt.

Ekkor a gyanúsítottat újra elővettük és megkérdeztük, hogy nem gondolkodott-e meg, nem tartaná-e a saját érdekében is célszerűbbnek, hogy mindent töredelmesen elmondjon? A fiu most már magából kikelve tiltakozott ellene, hogy őt tovább faggassuk s biztosított róla, hogy a legrövidebb időn belül le fogja tétetni velünk a tollas kalapot. Erre én csak elővettem az elrejtett véres ponyvát és a baltát és eléje tartottam;

— Hát ez mi? Majd a járőrtársam — feleletet sem várva — a bilincset kezdte előszedni.

A gyanúsított egy szempillantás alatt letört. 72 órai konok tagadás után mindent beismert. Beismerte, hogy apját a feltalált baltával ő gyilkolta meg, hogy a vagyon hamarább az ő kezébe jusson; a hullát a ponyvába takarva szekeren elvitte a Maroshoz és a vizbe dobta. A hulláról minden ruhát leszedett, nehogy a ruháról atyját felismerjék.

Csak a nadrágszíjat felejtette rajta.

—•♦•—

SPORT

Atlétikai viadal és sportverseny Zalaegerszegen.

(Folytatás.)

Junius 22-én:

22-én délelőtt a galamblövő verseny folyt le igen nagy érdeklődés mellett 4 csoportban. Győztesek: *1. csoport* (24 m. távolságról 5 galambra) 1. Bosnyák Andor földbirtokos (tiszteletdíj). 2. Sarlay Péter földbirtokos (tiszteletdíj). *2. csoport* (26 m. távolságról 6 galambra) 1. ifj. Nagy Gyula (Fehér megye) (tiszteletdíj). 2. Fiáth Ádám báró (tiszteletdíj). *3. csoport* (24 m. távolságról handikap 1 galambra) 1. Dr. Payer Endre Szombathely (tiszteletdíj). 2. Dr. Krenner György Körmend (tiszteletdíj). *4. csoport* (tiszti handikap 1 galambra) 1. Marsó Pál százados (tiszteletdíj).

Délután a csendőrlaktanya előtti téren fogatszépség verseny és 18.5 km. távolsági gyorshajtó verseny volt. A négyes fogatnál szépségdíjat nyert Békeffy Béla, ki 74 éves kora dacára a gyorshajtó versenyben is maga hajtotta fogatát, míg a kettősfogatu első díjat Háry Dezső, a másodikat Szüts Andor nyerte. A négyesfogatu gyorshajtó verseny első díját Eitner Sándor nyerte 49 perccel, második lett Békeffy Béla 59 perccel. A kettősfogatu gyorshajtó verseny

első díját Bartha László nyerte 48 p. 10 mp., a 2. Mezző Kálmán lett özv. Nagy Lászlóné fogatán 50 p. és 20 mp. alatt, 3. Hertelendy József 51 p. 5 mp. A kisgazda fogatverseny legjobb eredményét Németh József sójtóri gazda érte el, ki a hét kilométeres távolságot 19 p. és 19 mp. alatt hajtotta és ezért egy répavágógépet nyert.

Délután a Zala és Vas megyei csapatok között futballmérkőzés volt 2:1 eredménnyel a Vas megyei csapat javára.

A versenyek befejeztével népünnepély volt, hol a közönség a másnap reggeli órákig szórakozott.

Este a Bárány-szálloda fényesen feldiszített termeiben a verseny résztvevői és a vármegye előkelősége részére zártkörű táncestély volt, melyen a zenét a m. kir. csendőrség zenekara szolgáltatta. A táncestély keretében osztotta ki a sportversenyek díjait dr. Tarányi Ferenc Vas és Zala vármegyék főispánjának neje Őméltósága.

A versenyeket nagy és előkelő közönség nézte végig.

A nyiregyházai sportünnepély eredményei.

A Szaboles vármegyei csendőrparancsnokság állományába tartozó rangosztályba nem sorolt havidíjasok, altisztek és csendőrök folyó évi julius hó 5-én Nyiregyházán csendőrségi sportünnepélyt rendeztek. A szép számú közönség jelenlétében megtartott sportünnepély részletes eredményeit az alábbiakban közöljük:

100 m. síkfutás. Altisztek: 1. Kovács István thts 14.02 mp. 2. Solyom György ftörm. Legénység: 1. Kun Jenő csendőr 12.01 mp. 2. Petkó Mihály csendőr 12.06 mp. 3. Sipos József csendőr. *400 m. síkfutás.* 1. Dobos István csendőr 62 mp. 2. Péczeli István csendőr. 3. Sipos József csendőr. *Távolugrás.* Altisztek: 1. Solyom György ftörm 4.44 m. 2. Kovács István 3. oszt. thts 4.40 m. Legénység: 1. Kun Jenő csendőr 5.40 m. 2. Suhajda Sándor csendőr 4.91 m. 3. Kutlán Gyula csendőr 4.67 m. *Sulydobás.* Altisztek: 1. Papp János 2. oszt. thts 16.18 m. 2. Kovács István 3. oszt. thts 16.08 m. Legénység: 1. Kovács Imre csendőr 16.66 m. 2. Szarka Lajos csendőr 16.34 m. 3. Juhász Miklós csendőr 15.03 m. *Diszkoszvetés.* Altisztek: 1. Tamás György 3. oszt. thts 38.09 m. 2. Kovács István 3. oszt. thts 36.25 m. Legénység: 1. Szarka Lajos csendőr 45.44 m. 2. Alexay Károly csendőr 45.15 m. 3. Barkasz Mihály csendőr 42.19 m. *Gerelyvetés* (csak jobb kézzel). Altisztek: 1. Solyom György ftörm 26.43 m. 2. Kovács István 3. oszt. thts 23.53 m. Legénység. 1. Módis Károly csendőr 37.80 m. 2. Barkasz Miklós csendőr 35.40 m. 3. Tóth Lajos csendőr 33.69 m. *Magasugrás.* Altisztek: 1. Papp József 2. oszt. thts 1.25 m. 2. Kovács István ftörm 1.20 m. Legénység: 1. Dobos Miklós csendőr 1.45 m. 2. Nyisztor József csendőr 1.35 m. 3. Kun Jenő csendőr 1.35 m. *5000 m. síkfutás.* 1. Vámos Béla csendőr 20 p. 2. Tiba János csendőr. 3. Belme György próbacsendőr. *10 km. terepgyorsasági verseny.* 1. Busi János csendőr 46 p. 2. Varga József csendőr 51 p. 3. Gábor Imre próbacsendőr. 4. Fleisz Márton csendőr. 5. Ambró András csendőr. 6. Birts György próbacsendőr. *Svédstaféta.* 1. Szaboles vármegye csapata 2.29 mp. 2. Hajdu vármegye csapata. *Footballmérkőzés.* Szaboles vármegye—Hajdu vármegye 3:1 (félidő: 3:0.). A Szaboles vármegyei csendőrparancsnokság vándordíját Kovács István 3. oszt. thts, a legénységi külön tiszteletdíjat pedig Kun Jenő csendőr nyerte.

A győztesek, valamint a győztes footballcsapat tagjai között összesen 65 tiszteletdíj került kiosztásra.

A tatai csendőrségi atlétikai versenyek.

Folyó évi julius hó 6-án tartotta a Komárom vármegyei csendőrparancsnokság ez évi nagyszabású csendőrségi atletikai versenyeit szép számú és előkelő közönség jelenlétében és fényes anyagi sikerrel. Az atletikai versenyek tiszta jövedelme a vármegyei csendőrparancsnokság sportalapjának növelésére fordíttatott.

A versenyt megelőző napon a m. kir. csendőrség zenekara Tóvárosról Tatára a csendőrlaktanyába vonult, a zenekar után pedig az egyes vármegyei csendőrparancsnokságok lampionos versenyzőinek sorai haladtak. Vasárnap délelőtt a tatai nagytemplomban zenésmise volt a csendőrségi zenekar közreműködésével.

Az atletikai versenyek részletes eredményei a következők:

a) Tiszti számok:

100 m. síkfutás. 1. Vojacsek Nándor fhdgy 12.9 mp. 2. Mravik Zoltán ghdgy. 3. Manninger Nándor fhdgy. *400 m. síkfutás.* 1. Vojacsek Nándor fhdgy 1.15 mp. 2. Mravik Zoltán ghdgy. *Magasugrás.* 1. Mravik Zoltán ghdgy 145 cm. 2. Bárdió Mihály fhdgy. 3. Vojacsek Nándor fhdgy. *Rúdugrás.* 1. Mravik Zoltán ghdgy 240 cm. 2. Vojacsek Nándor fhdgy. *Súlydobás.* 1. Bárdió Mihály fhdgy 9.80 m. 2. vitéz Kapossy György fhdgy. 3. Vojacsek Nándor fhdgy. 4. Manninger Ferenc fhdgy. *Diszkoszvetés.* 1. Bárdió Mihály fhdgy 28.90 m. 2. Vojacsek Nándor fhdgy. 3. Molnár Sámuel ghdgy. *Gerelyvetés.* 1. Bárdió Mihály fhdgy 28.20 m. 2. Molnár Sámuel ghdgy. 3. Mravik Zoltán ghdgy. *Távolugrás.* 1. Vojacsek Nándor fhdgy 5.11 m. 2. Mravik Zoltán ghdgy. 3. Bárdió Mihály fhdgy.

b) Altiszti számok:

100 m. síkfutás. 1. Szenkovits Antal thts 14 mp. 2. Válint István ftörm. 3. Józsa János törm. *400 m. síkfutás.* 1. Horváth János ftörm. 1.16 p. 2. Józsa János törm. 3. Szecsődi Miklós thts. *800 m. síkfutás.* 1. Horváth János ftörm. 4.6 p. 2. Józsa János törm. *5000 m. síkfutás.* 1. Fekete Sándor thts 23 p. *Magasugrás* 1. Szenkovits Antal thts 120 cm. 2. Horváth János ftörm. 3. Józsa János törm. *Súlydobás.* 1. Gergely Zsigmond ftörm. 9.35 m. 2. Válint István ftörm. 3. Magyar István thts. 4. Takács Vince ftörm. *Diszkoszvetés.* 1. Válint István ftörm. 25.12 m. 2. Gergely Zsigmond ftörm. 3. Nagy Mihály thts. 4. Magyar István thts. 5. Takács Vince ftörm. *Gerelyvetés.* 1. Válint István ftörm. 25.12 m. 2. Gergely Zsigmond ftörm. 3. Horváth János ftörm. *10 km. terepgyorsasági verseny.* 1. Tima Lukács ftörm. 71.14 p. 2. Kéri József ftörm. 3. Bálint György thts. 4. Árva István thts. *Birkózás.* 1. Takács Vince ftörm. *Távolugrás.* 1. Horváth János ftörm. 4.30 m. 2. Válint István ftörm. 3. Szenkovits Antal thts.

c) Legénységi számok:

100 m. síkfutás. 1. Szántó Zsigmond csendőr 13 mp. 2. Tatár József prb. csendőr, 3. Zeman János csendőr. *400 m. síkfutás.* 1. Szántó Zsigmond csendőr 1.7 p. 2. Bognár István prb. csendőr. 3. Muszil Géza prb. csendőr. *800 m. síkfutás.* 1. Záborczky István prb. csendőr 2.47 p. 2. Balogh György csendőr. 3. Nagy Ferenc prb. csendőr. *5000 m. síkfutás.* 1. Szántó Zsigmond csendőr 16.5 p. 2. Buzás Kálmán csendőr. 3. Zeman János csendőr. 4. Botlós Vince prb. csendőr. 5. Kecskés István csendőr. 6. Lángi István prb. csendőr. 7. Kiss István prb. csendőr. 8. Kurits Ferenc csendőr. 9. Belső Gyula csendőr. 10. Csapó László prb. csendőr. 11. Horváth József csendőr. 12. Molnár Bálint csendőr. *Magasugrás.* 1. Záborczky István prb. csendőr 140 cm. 2. Erdélyi László prb. csendőr. 3. Pintér István csendőr. 4. Bartusek László csendőr. *Rúdugrás.* 1. Szenkovits Antal thts 2.10 m. 2. Pintér István csendőr. 3. Bartusek László csendőr. *Súlydobás.* 1. Németh György csendőr 9.72 m. 2. Kálmán István csendőr. 3. Sárkány Ferenc csendőr. 4. Tatár József prb. csendőr. 5. Kovács Lajos prb. csendőr. 6. Pessei József csendőr. *Diszkoszvetés.* 1. Pintér István csendőr 26.90 m. 2. Németh György csendőr. 3. Kovács János prb. csendőr. 4. Kovács Lajos prb. csendőr. 5. Záborczky István prb. csendőr. 6. Varga István prb. csendőr. 7. Kiss Károly prb. csendőr. *Gerelyvetés.* 1. Szántó Zsigmond csendőr 29.5 m. 2. Pintér István csendőr. 3. Papp József csendőr. 4. Németh György csendőr. 5. Erdélyi Bálint prb. csendőr. *10 km. terepgyorsasági verseny.* 1. Galler Péter prb. csendőr 54 p. 14 mp. 2. Balogh György csendőr. 3. László Ferenc prb. csendőr. 4. Tóth Géza prb. csendőr. 5. Pálfi József csendőr. 6. Kocsis Károly csendőr. 7. Rivnyák József prb. csendőr. 8. Filótás Sándor prb. csendőr. *Birkózás.* 1. Tatár József prb. csendőr. 2. Muszil Géza prb. csendőr. 3. Molnár István prb. csendőr. 4. Kálmán István csendőr. 5. Molnár Bálint csendőr. *Svédstaféta.* 1. Fehér vármegye. 2. Komárom vármegye. 3. Győr vármegye. *Akadályverseny.* 1. Zemán János csendőr 2 p. 21 mp. 2. Sándor Ernő prb. csendőr. 3. Szabó Károly csendőr. 4. Szalai Károly prb. csendőr. *Távolugrás.* 1. Záborczky István prb. csendőr 5.05 m. 2. Erdélyi Ferenc prb. csendőr. 3. Pintér István csendőr. 4. Pessei József csendőr.

A football versenyben a Komárom vármegye csapata győzött a Győr vármegye csapata ellen 2:0 arányban. A győztes csapat football-labda díjat kapott és vándordíjként egy bronz szobrot egy aranyéremmel.

A győztesek között arany-, ezüst- és bronzérmek, valamint 60 tiszteletdíj került kiosztásra.

Az összeredményeket (tiszti, altiszti és legénységi) összefoglalva: 1. Győr vármegye 125 ponttal, 2. Komárom vármegye 112 ponttal és 3. Fejér vármegye 95 ponttal. (A pontozásnál csak az 1., 2. és 3. helyezettek vétettek figyelembe és pedig az 1. helyezettek 5 pontot, a 2. helyezettek 3 pontot és a 3. helyezettek 1 pontot kaptak.)

HIREK

Egy örsparancsnok hirtelen halála. Urbán Ignác budapesti kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes tököli örsparancsnok folyó hó 12-én a reggeli órákban egyedül ellenőrző szolgálatba indult, honnan szolgálati előírása szerint aznap délután kellett volna bevonulnia. Miután Urbán tiszthelyettes szolgálatából harmadnapra sem vonult be, az örs legénysége rosszat sejtve keresésére indult. A keresés napokig eredménytelen maradt, míg végre 18-án reggel a tököli vasutállomás közelében egy bozótban az örsparancsnokot holtan megtalálták. Abból a körülményből, hogy a hullán külsérelmi nyomok egyáltalában nem voltak, továbbá abból, hogy szerelvénye hiánytalanul mellette feküdt, arra következtettek, hogy Urbán tiszthelyettest szívszélhüdés ölte meg, amit később a boncolás igazolt is. A derék, kötelességtudó örsparancsnok tragikus halála úgy a csendőrség körében, mint Tököl község lakossága körében is mély és osztatlan részvétet keltett.

Megtámadott csendőr. Folyó hó 9-én Szentgál községben bucsu alkalmával Czák István székesfehérvári kerületbeli csendőrt, ki szolgálaton kivül volt, ismeretlen tettesek megtámadták és lefegyverezték. Czák csendőr kardját a nyomozó járőrök Kiss Imre szentgáli lakosnál megtalálták. A tettesek után a szentgáli örs erélyes nyomozást indított, egyuttal azonban a székesfehérvári csendőrkerületi parancsnokság is intézkedett, hogy az eset hadbírói vizsgálat tárgyává tétessék.

Az Országos Hadimúzeum Egyesület megalakulása. Az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület, melynek célja a m. kir. Hadtörténelmi Múzeum minden irányban való támogatása, Ófensége József kir. herceg fővédnöksége alatt folyó hó 27-én szombaton délután tartotta alakuló közgyülését a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében. Az egyesület elnökségét Lukács György v. b. t. t. ny. kultuszminiszter vállalta, vezetőségében pedig a társadalom minden osztályának kitünőségei foglalnak helyet. Az egyesület pártolását olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

Dicséretek. *A m. kir. csendőrség felügyelője:* Török József I. pécsi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettest és Szomor István ugyanazon kerületbeli csendőrt okiratilag megdicsérte, mert 1924. évi április hó 3-án Mohácson egy 150 főnyi lázadó tömeget, mely egy tagosító bizottságot és egy magánegyént megtámadott, majd a járőr ellen fordult, bátor magaviseletükkel, valamint erélyes szurony- és lőfegyverhasználattal megfékezték, a megtámadottakat válságos helyzetükből kiszabadították és a rend helyreállításával a törvény és a csendőrség tekintélyét megvédelmezték.

A pécsi csendőrkerület parancsnoka: néhai Császár János 2. oszt. tiszthelyettest és Sinyi Lajos csendőrt okiratilag, Benkő József, Kovács Imre, Alt József, Ágoston Pál, Szeverics János csendőröket és Kiss József IX. próbacsendőrt pedig nyilvánosan megdicsérte, mert egy, cigányok ellen három vármegye területén lefolytatott nyomozás során kiváló szorgalmat, buzgalmat és szakértelmet tanusítottak és ennek megfelelően igen szép eredményt értek el, illetve járőrvezetőiket a nyomozás során teljes odaadással és igen szép eredménnyel támogatták.

A folyó év tavaszán Zemplén vármegye területén pusztított árvízről Zemplén vármegye főispánja a Belügyminiszter úrhoz jelentést terjesztvén elő, ezen jelentésben kiemelte, hogy a veszedelem elhárításában a lakosságon kívül különösen a sárospataki csendőriskolának Csepy Béla főhadnagy vezetése alatt kivonult legénysége és Szilágyi József I. oszt. tiszthelyettes, sárospataki járásparancsnok helyettes fejtettek ki valóban elismerésre méltó tevékenységet. Belügyminiszter úr erre Zemplén vármegye főispánját felhívta, hogy nevezett főhadnagy úrnak, Szilágyi tiszthelyettesnek, valamint a csendőriskola legénységének elismerését fejezze ki.

Előléptek: *Főtörzsőrmesterré:* Szemes József székesfehérvári, Tamás Antal pécsi, Nánási Partin debreczeni kerületbeli törzsőrmesterek; *őrmesterré* Sarang Lajos székesfehérvári, Lemle Henrik pécsi, Tóth Pál, Pető Péter, Szalkai Imre, Orbán István, Kéri József, Maszlag Imre, Bölöni János, Bodó Antal, Kiss Kálmán szegedi, Györfi Sándor, Bakos Zsigmond, Tasonyi András debreczeni és Hidegh Bertalan miskolczi kerületbeli csendőrök.

Házasságot kötöttek: Kovách Béla főhadnagy Szerémy Elza őrhölgygyel Budapesten; Kiss Jenő százados Ecsedy Zsuzsana Ilona urhölgygyel Csengeren; Béla Mózes miskolczi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Sipos Gizellával Kisvárdán; Horváth Márton miskolczi kerületbeli főtörzsőrmester Sánta Margittal Kőrösladányon; Tábi Ferenc székesfehérvári kerületbeli főtörzsőrmester Rádi Juliannával Budapesten; Nagy D. István miskolczi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Leisz Erzsébettel Gyönkön; Bunta Mihály pécsi kerületbeli főtörzsőrmester Maksz Máriával Szodroson; Somogyi György pécsi kerületbeli főtörzsőrmester Molnár Matilddal Kéthelyen; Somogyi Antal szegedi kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Molnár Szipán Veronikával Szegeden; Kiss Albert szombathelyi kerületbeli főtörzsőrmester Holli Ilonával Zalaszentmihályon; Mihály Sándor debreczeni kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Szabó Rózával Hajduhadházon; Keserü Lajos debreczeni kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Jokh Rózával Nyiregyházán.

Elhaltak: Imre József székesfehérvári kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Érden; Juhász Bálint miskolczi kerületbeli csendőr Füzesabonyban; Kozák János miskolczi kerületbeli 1. oszt. tiszthelyettes Sátoraljaujhelyen; Tábi Ferenc székesfehérvári kerületbeli főtörzsőrmester Budapesten; Durkó Gábor szegedi kerületbeli 1. oszt. tiszthelyettes Szarvason; Ruzsics István szegedi kerületbeli főtörzsőrmester Csanádpalotán.

Kérelmek. A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének szüksége volna a Rendőri Lapok czimű közbiztonsági szaklap 1894—1903. évfolyamaira. A Csendőrségi Lapok meginditása (1905) előtt a Rendőri Lapok volt a m. kir. csendőrség szaklapja és igy valószinű, hogy annak évfolyamai egyes régi alosztályoknál megvannak. Kérjük tehát azokat a parancsnokságokat, amelyeknél az említett lap fenti évfolyamai megvannak, és azokat a Csendőrségi Lapok szerkesztősége részére átengedni szivesek volnának, hogy erről a szerkesztőséget értesítsék. — Ozsváth József debreczeni lakos (Böszörményi-út 21. szám) kéri sógorát, Csipán Ferencet, ki 1916. évben őrmester volt és Ozsváth Klárát nőül vette, hogy czimét vele közölje. — Nyiró Lázár Nagyszakácsin (Somogy megye) állomásozó csendőr kéri azon szegedi kerületbeli bajtársát, ki vele való kölcsönös áthelyezését kéremezni hajlandó lenne, hogy czimét vele közölje. — Szakonyi József Dunapen-

telén állomásozó 3. oszt. tiszthelyettes kéri Berényi Péter volt Rácalmási (Fejér m.) őrsparancsnokot, hogy címét vele közölje. Amenyiben nevezett a testületben már nem szolgálna, úgy kéri azon bajtársakat, kik hollétéről tudnak, hogy ezt vele közöljék. — Benrád Gyula csendőr g. főhadnagy Abaujszántó, keresi megvételre Breit József: „Magyarország 1848—49. évi függetlenségi harcának katonai története" cimű mű I—IV. kötetét. (Grill kiadás 1896—99.).

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

P. J. Miután ön a katonaságnál — bár megszakítással — összesen 3 év 3 hó és 1 napot szolgált, kötelezője 1925. évi julius hó 31-én jár le.

Családfentartó. A velünk közölt családi körülményeire való tekintettel a Szervezeti Utasítás 37. §. II. 2. pontjára való hivatkozással a m kir. Belügyminiszter úrtól (VI. -c. osztály) szolgálati úton kérheti a csendőrségtől való kivételes elbocsátását, kérvényében azonban jelentse, hogy családi körülményeire való tekintettel a honvédséghez óhajt belépni. Csak jól gondolja meg, hogy mit csinál.

Vitatkozók. Olvassa el lapunk 7. számában „G. M. főtörzsőrmester"-nek küldött üzenetünket.

A. S. csendőr, Tiszadorogma. Nősülési engedélyt csak hat évi betöltött csendőrségi szolgálat után kérhet. Az engedélyt nem a Belügyminiszter úr, hanem a kerületi parancsnokság adja meg. Azt hiszi, hogy ha megnősül, szüleit jobban fogja tudni segélyezni, mint most? Mi alig hisszük.

Gy. csendőr, Császár. Ha kitüntetését igazolni nem tudja, viselnie sem szabad. A koronás ezüst érdemkereszt adományozása Rendeleti Közlönyben is kihirdettetett, nézzen utána a járásparancsnokságnál, talán később, 1919 vagy 1920 évben utólag megjelent.

Gy. P., Mátészalka. Megszakításnak tekintetik, ha azonban igazolja, hogy a megszakítás önhibáján kivül keletkezett, úgy kérheti, hogy előző szolgálati ideje nyugdíjába kegyelemből beszámíttassék, ezt a kérelmet azonban csak nyugállományba helyezése után terjesztheti elő. Jó lenne, ha az önre vonatkozó beadvány másolatát — ha még meg volna — az illetékes kerületi parancsnokságtól beszerezné és megőrizné.

Kisbugaci. Ugy tudjuk, hogy az érempótdíjra vonatkozólag a kormány külön fog intézkedni. A jelenleg érvényben álló rendeletek értelmében érempótdíjat kifizetni nem lehet.

M. J., Mágocs. A biztosító társaságok a biztosítási összeget jelenleg csak papirkoronában fizetik ki. Ugy tudjuk, hogy a biztosítási összegek valorizálása tekintetében törvényhozási intézkedés van tervbe véve. Az ön biztosítása különben csak az 1932. évben válik esedékessé, valószinű tehát, hogy az összeget akkor már aranykoronában fogja megkapni.

Érdeklődő 1925. Beszámít. Kötelezője 1925 május 31-én jár le.

F. csendőr. 1. Ha az illető Amerikában elhalt, akkor a követelést az örökösökkel szemben lehet érvényesíteni, azt azonban, hogy az illető a kérdéses összeggel tényleg tartozott, hiteles okmánnyal kell igazolni. Ha nagyobb összegről van szó, forduljanak ügyvédhez, de ha kis összegről van szó, a dolgot nem érdemes perre vinni, mert a költségek felemésztik a követelést. 2. Kötelezője 1925 junius 30-án jár le.

G. L. 3. oszt. thts Szászvár. A hadseregfőparancsnokság által annakidején kiadott rendelkezések szerint mindazoknak, akik az ellenség előtti vitéz magatartásukért valamely magasabb parancsnokság (h o. parancsnokságtól felfelé) által megdicsértettek, a bronz vitézségi érem utólag adományozható volt. Természetes tehát, hogy a bronz vitézségi érmet csakis azok viselhetik, akiknek az kifejezetten és névszerint adományozva lett, maga a dicséret a bronz vitézségi érem viselésére nem jogosít.

B. J. csendőr, Almáskamarás. Miután a Laktanya Szabályzat 2. §. 10. pont 1. bekezdése a 184.684/VI. c. 1923. számú rendelettel hatályon kívül helyeztetett, elvileg nincsen megtiltva, hogy a csendőrök a laktanyában kincstári lőfegyveren kivül más fegyvert is tarthassanak. Bár határozottan kimondva nincsen, úgy gondoljuk, hogy ehhez az engedélyt a kerületi parancsnokságtól kell kérni. Adó alá eső fegyverek után a fegyveradót csendőregyének is kötelesek megfizetni, mert a csendőrségnek csak a szolgálati fegyverei adómentesek.

M. P. Nem kellett volna elfogadnia, mert utólag nehéz a dolgot bizonyítani, ha az átvételkor le nem mérte. A cseklemény különben az 1893. évi XXXIV. t.-c. 4. §-a, illetve a Kereskedelemügyi Miniszter úr 5902/1907. számú rendelete értelmében kihágást képez, mert szenet zsákokban csakis olyan ólomzárral ellátva szabad forgalomba hozni, melyen a zsákban levő szén mennyisége jól olvashatóan be van préselve, ugyanennek a zsák oldalán is fel kell tüntetve lennie.

K. M. csendőr. Azt most még nem lehet tudni.

Százados. Singer és Wolfner kiadásában jelent meg 1923-ban és ugyanott (VI., Andrássy-ut 16.) kapható.

3. oszt. tiszthelyettes. Bármily tanulságos nyomozás leírását szívesen fogadjuk és ha megfelel, közöljük. Az, hogy nem tudja „szépen" leírni, ne okozzon Önnek gondot, a stilust mi majd átfésüljük. A fődolog, hogy az adatok hitelesek legyenek, azért kérjük a helyet, az időt és a szereplő személyek neveit pontosan leírni.

Dunamenti örs. 1. Persze, hogy érvényben van. 2. Nem tudjuk. 3. Igen. 4. Igen. 5. Valószinüleg csak a jövő évben.

H. L. csendőr, Szalánta. A névmagyarosítás iránti kérelmet szolgálati úton a Belügyminiszter úrhoz kell felterjeszteni és 10.000 koronás bélyeggel kell ellátni. A kérvényhez csatolni kell 1. az eredeti keresztlevelet, illetve születési anyakönyvi kivonatot. 2. nős egyéneknél a házassági anyakönyvi kivonatot. 3. gyermekek születési anyakönyvi kivonatát. 4. a községi illetőségi bizonyitványt, illetve megszállott területről származók által az állampolgárság végleges elismeréséről szóló bizonyítványt. Választható minden jóhangzásu magyar név, kivéve a helységnevekből képzett neveket és a történelmi vonatkozásu családneveket. Azon nős egyének, akik a névváltoztatást gyermekeikre is ki óhajtják terjeszteni, ezt a kérvényben kifejezetten bejelenteni tartoznak.

B. J. csendőr, Szarvasdécs. Próbálja meg a Hajdu vármegyei alispáni hivatalnál Debreczenben, talán ott meglesz.

S. T. Volt hivatásos altisztek a honvédséghez csakis ujboli toborzás útján léphetnek be és csakis mint rendfokozatnélküli honvédek, illetményeiket azonban addigi rendfokozatuk szerint illetékes kiszabatban kapják. Az előlépés a megüresedő rendszeresített helyek számához képest fokozatosan történik. 2. A nősülés a m. kir. honvédségnél is korlátozva van, kimondott várakozási idő azonban megállapítva nincsen. Ujonnan belépő egyén a nősülési engedély azonnali elnyerésére nem igen számíthat.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 30.
(Telefon: 5—67, 5—68.)
Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.